

СУЧАСНИЙ АРХІТЕКТУРНИЙ ПРОЦЕС ТА АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

¹Суханов В.Г., д.т.н., професор,

vl.g.sukhanov@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2371-181X

¹Тюрікова О.М., к.п.н., доцент,

turikovaelena555@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4279-7623

¹Одеська державна академія будівництва та архітектури
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, 65029, Україна

Анотація. Стаття присвячена виявленню особливостей сучасного архітектурного процесу та встановленню актуальних завдань архітектурної діяльності. В суспільстві, науці, практиці сьогодення проходять явища, які кардинально змінюють підходи та парадигми архітектурного процесу. В роботі виокремлено протиріччя теорії та практики архітектури, які потребують вирішення; розглянуті аспекти сучасної ідеології архітектури; розвинуті окремі положення теорії середовищного підходу, а саме – особливості «розуміючого» проектування, комунікативної складової архітектурної діяльності; зроблено наголос на взаємодії різних суб'єктів в процесі архітектурної діяльності, діалогу архітектора з стейкхолдерами. Наголошено на визначальній ролі архітектора як організатора та координатора проектного процесу, трактуванні архітектурного процесу як складової загального соціокультурного процесу.

Найбільші зрушення проходять в царині середовищного підходу до архітектурної діяльності. Середовищна проблематика, яка виводить на перший план людину та її образ життя, дає поштовх розвитку архітектурного менеджменту та маркетингу. Ці зміни пріоритетів призвели до проблемної ситуації в теорії архітектури та відкрили новий простір роботи - виокремлення та фіксація середовищних переживань та образів, продукування цих переживань та керівництво цим процесом.

Середовищний підхід окреслює майбутні траєкторії архітектурної роботи, суть яких - включення проектувальника в життя населення, матеріалізація власної версії життєвих процесів, виявлення сукупності спеціалізованих діяльностей, які підтримують ідеологію прогресу суспільства та розвиток культури. Наукові дослідження та архітектурна практика повинні спиратися на досягнення філософії архітектури, розуміння нових ціннісних орієнтирів, урахування розбіжностей та темпу соціальних змін тощо. Існує потреба в визнанні важливості такого фактору як суб'єкт архітектурного процесу. Зміна базових орієнтирів споживача архітектурного об'єкту вимагає забезпечення вже на стадії проектування можливості трансформацій архітектурного об'єкту в процесі його подальшої експлуатації, прогнозування появи нових функцій та утворення їх нової матеріальної оболонки.

Стаття окреслює контури наукових інновацій в царині архітектури – теорію архітектурної діяльності в умовах міжсуб'єктної взаємодії; пропонує форми коректного введення поняття «суб'єкт проектування», якій активно діє в архітектурному середовищі, в проектну практику та теорію архітектурної діяльності.

Ключові слова: архітектурна діяльність, архітектурний процес, середовищний підхід, «розуміюче» проектування, «суб'єкт проектування», ціннісні пріоритети, міжсуб'єктна взаємодія, архітектурний маркетинг, архітектурний менеджмент.

Актуальність роботи пов'язана з необхідністю подальшого розвитку теорії і практики архітектурної діяльності в нових соціокультурних умовах, урахування викликів сьогодення в проектній практиці. Нові технології змінюють всі сфери життя людини, її потреб та

матеріального оточення. Організація архітектурної діяльності вже неможлива без розуміння ціннісних орієнтирів суспільства в цілому й окремих його представників, які різним чином причетні до архітектурної діяльності. Це різні категорії споживачів, суб'єкти проектування та будівництва: архітектори, суміжники, замовники, забудовники. Урахування особливостей суб'єктів архітектурного проектування провокує зміни в базових орієнтирах споживачів архітектурного об'єкту, націлює проектувальників на передбачення перспективи, експлуатаційних змін та прогностичну діяльність. Виокремлено 3 групи протиріч, які потребують наукового осмислення, а саме:

1. Протиріччя, які пов'язані з невідповідністю способів організації архітектурного середовища до змін в образі життя сучасної людини.

2. Протиріччя на рівні організації проектних процесів, які не встигають за темпом змін типології архітектурних об'єктів та вимогами замовників.

3. Протиріччя, які мають в основі недостатню увагу до гуманістичної ролі архітектури в сучасному світі. Архітектура як спосіб осмислення та втілення цінностей людини; як засіб організації взаємодії людини через предметну форму з природою, суспільством та самим собою; як умова для самопізнання та самореалізації майже не розглядається в архітектурному процесі [1].

Постановка проблеми. Теорія і практика сучасної архітектурної діяльності не охоплює актуальні аспекти, в тому числі діалогічні практики архітектора з стейк-холдерами різного рівня. Досі не є усвідомленою роль архітектора як організатора та керівника проектного процесу. Сучасна професійна діяльність архітектора не реалізується на основі акцентування пріоритетної ролі суб'єкту, його потреб, міжсуб'єктної взаємодії. Коректне введення феноменів «суб'єкт проектування» та «міжсуб'єктна взаємодія» в теорію та практику архітектурної діяльності можливо при перегляді професійної уяви про архітектурну морфологію, типологію та ціннісні орієнтири [2]. Що ї зумовило формулювання об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження.

Мета статті – розвиток теорії архітектурної діяльності в умовах міжсуб'єктної взаємодії, що побудована на пріоритеті суб'єкту-споживача.

Завдання:

– Встановлення особливостей сучасної архітектурної діяльності в світі нових проектних парадигм.

– Виявлення наукових засобів коректного введення міжсуб'єктної взаємодії до системи архітектурної діяльності.

– Актуалізація понять «архітектурний менеджмент» та «архітектурний маркетинг» в теорії архітектурної діяльності.

Ступінь вивченості проблеми. Особливостям сучасного архітектурного процесу приділяли увагу В. Амсоньє, М. Бескет, Р. Зебст, А. Кохі.

В основі роботи – сучасна філософія архітектури, що спирається на феноменологічні теорії, які були закладені в працях А. Габричевського, В. Кандинського, П. Флоренського, Д. Аркіна; наукові праці західних теоретиків зодчества, таких як Кр. Норберг-Шульц, Кр. Дей, Х. Мутаньол-Торнберг, М. Хайдеггер. Основне посилення цих праць – просторове переживання як вихідна основа зодчества [3].

На підставі цього сучасні теоретики середовищного проектування розглядають архітектурний об'єкт як те, що переживається людиною в процесі взаємодії. Обґрунтування полісуб'єктної взаємодії в архітектурному процесі, формування полісуб'єктної позиції в архітектурі як основи теоретичного знання присвячені наукові праці І. Лежави та його послідовників. Тракткування архітектури як системи, що орієнтована на суб'єктів, що взаємодіють, дозволило змінити професійні пріоритети:

– замість функціональної обумовленості архітектури – принципальна поліфункціональність, гнучка оновлена типологія;

– акцентування суб'єктивності інтерпретацій та переживань, семіотичні концепції зодчества;

- пошук нової архітектурної геометрії;
- оновлення термінологічного апарату у відповідності до нових трактувань.

Робота також відштовхується від поняття «образу в архітектурі», який розкривається в процесі сприйняття в системі соціально-історичних змін (дослідження Г. Вельфліна, Є. Гомбрихта, У. Еко, М. Бензе) [4]. Ураховані дослідження в царині нової типологізації архітектурних об'єктів: А. Россі (типологія на основі геометричних архетипів), Л. Кан (типологія на основі структурних зв'язків). Відмінність цих типологічних підходів в евристичному спрямуванні, орієнтування на складні явища в формоутворенні, середовищну взаємодію.

В системі формоутворення, базу складають роботи авторів, які встановлюють взаємодію об'єкт-середовище-культура. Архітектурний об'єкт визначають як систему сприйняття та інтерпретації, систему середовищ них переживань (Л. Кан, Р. Криє тощо).

Прийняті до уваги публікації по сучасній «еко-тек» в архітектурі Р. Саксона, К. Слессора, проектна діяльність Н. Фостера, Н. Гримшоу, Ж. Нувеля, які наголошують на принципових змінах та поза архітектурному майбутньому архітектури.

Архітектурна діяльність переосмислюється з позицій архітектурного маркетингу та менеджменту в руслі теорії людських стосунків (Є. Мейо, Мак-Грегор тощо).

В працях Товбич В.В. та Плоского В.О. вивчається менеджмент архітектурної діяльності як елемент її методологічної парадигми. Авторами запропоновано узагальнене уявлення методології архітектурної діяльності, що складається з предметно-змістовної, освітньо-інформаційної та соціо-технічної підсистем. Наголошено важливість розвитку досліджень з архітектурного менеджменту – важливої підсистеми архітектурної галузі.

Основна частина. Аналіз теорії та практики сучасного світового архітектурного процесу виявив нове розуміння архітектурної діяльності. Відмічена зміна ієрархії цінностей та естетичну сутність архітектури, яку використовують як універсальну парадигму для впорядкування різнорідних систем та елементів життя. Архітектурна діяльність спрямовується на будівання систем середовища, контекстів життя і культури, синтезування комплексу архітектурно – будівельної діяльності. Архітектурну діяльність розуміють як спосіб відтворення і організації соціальних процесів, самореалізації людини (архітектора і споживача) та зв'язків з оточуючим світом [5]. Архітектурний об'єкт виступає як її умова, ява та результат. Вона відкрита до можливих трансформувальних, різноманітних процесів, появи нових якостей та модифікації старих. Вузке традиційне розуміння архітектурної діяльності, яке зведено виключно до розробки проектів, сьогодні вважається застарілим та неефективним за всіма критеріями: економічним, культурним, науковим тощо [6]. Основна помилка традиційного підходу до архітектурної діяльності в тому, що вважалося, що поведінка людей зводиться до виконання певних функцій й вписується в структури, які задані для цього заздалегідь, в тому числі об'ємно-просторові рішення.

Дослідники сучасного стану розвитку архітектурної діяльності як світового процесу визначають декілька домінуючих напрямків: покірності обставинам з закликком включатися до будь яких ситуації; гармонійного співіснування людини та Землі, відновлення зв'язків між людьми, людьми та світом; експеримент дигітальної архітектури, якій демонструє обрії без обмежень. Для архітектури сьогодення характерно перетинання тенденцій до олюднення і технократичних утопій, відірваних від життєвих реалій; змішування художніх мов різних стильових напрямків, взагалі ідеологія «змішування» [7]. Актуалізуються вічні опозиції: порядок-хаос, етичне-естетичне, глобальне-локальне, минуле-майбутнє. Перспективи світового архітектурного процесу вбачають в олюдненої архітектурі високих технологій, в архітектурних пошуках в межах специфічних середовищ: *ідеальних* – форма існування феномену мислення, *комунікативних* – форма існування феномену людських стосунків, *віртуальних* – форма співіснування неможливих феноменів свідомості [8].

В рамках середовищної проблематики виокремлюється певні рамки-визначення поняття «середовище»:

- середовище як область існування. Ця область характеризує емпіричні межі середовища та способи його утворення;
- середовище як світ уявлень. Це світ приписів, зразків та встановлення способів утворення середовища та існування в середовищі;
- середовище як простір можливого. Це віртуальні засоби утворення середовища та можливі мови середовища.

Ці визначення, якщо їх розглядати ізольовано, призводять до 3 різних систем інтерпретації середовища: технічної, культурологічної та філософської [9].

Змістове ядро діяльності архітектора в цьому процесі утворює середовищне мислення, якому притаманні асоціативність, метафоричність, розуміння та уява, принципове не зведення до логічних форм, виділення та фіксація середовищних переживань. Це мислення лежить в основі «розуміючого» підходу до проектування, й передбачає включення проектувальника в життя населення, роботу з замовником вже на стадії концептуального проектування орієнтування на роботу з свідомістю, її міфологічними структурами.

Розуміюче проектування вибудовує власну теоретичну базу, яка розкриває генезис професійних уявлень, що знаходяться в основі переходу к міжсуб'єктній взаємодії в архітектурі, розкриває поза стильові уявлення про формоутворення, нове трактування «образу в архітектурі». Новий термінологічний та аналітичний апарат повинен розкривати семіотичні механізми, що лежать в основі поняття образ, забезпечити перехід від описання морфології до визначення принципів моделювання морфологічної структури об'єкту, що виходять із потреб різних суб'єктів. В систему нової архітектурної діяльності органічно вписуються: концепція архітектурного об'єкту, що переживається, концепція модальності архітектурного об'єкту; нова типологічна система; теорія проектування в умовах міжсуб'єктної взаємодії, в світі, що швидко змінюється [10].

Сучасне трактування архітектурної діяльності наголошує на її полісуб'єктності, яка не тільки є умовою архітектурної діяльності, а тим, що забезпечує дві важливі сфери: міжсуб'єктну взаємодію в процесі проектування та будівництва та комунікативну сутність архітектурного об'єкту, який організує нові соціальні процеси.

Міжсуб'єктну взаємодію забезпечують комунікативні групи:

1. Архітектор – споживач (суб'єкт на рівні групи).
2. Архітектор та учасники проектного процесу.
3. Споживач – споживач середовища.

Пріоритет в цих комунікативних групах належить суб'єкту-споживачу.

Від фахівців вимагається маркетингове мислення, навички архітектурного менеджменту, евристичні підходи тощо. В сучасних умовах, потенційний споживач архітектурного об'єкту націлений на можливість швидкої зміни матеріального світу навколо себе та реалізацію власних різноманітних потреб в архітектурному об'єкті. *Архітектурний маркетинг* потребує зміни підходів до організації архітектурних об'єктів в сторону відмови від стабільності й незмінності [11]. Архітектурний маркетинг повинен формувати сучасні гнучкі процесуальні підходи до архітектури й оцінки її економічної ефективності. Ці підходи, насамперед, повинні бути орієнтовані на споживача (на рівні соціальної групи), на оптимальне задоволення його потреб, що швидко змінюються. Підходи реалізуються за рахунок нової специфіки структурної організації архітектурного об'єкту (його формоутворення, модальності, технологічності), яка забезпечує динамічні форми споживчої культури, врахованих в проектному рішенні можливостей певних перетворень структур архітектурних об'єктів, а також в постійному розвитку та появі нових типів об'єктів [12].

Архітектурний менеджмент формує сучасні підходи до оптимізації та ефективної організації архітектурної проектної діяльності в сучасних економічних умовах [13]. А саме:

1. Забезпечує стратегічне планування проектного процесу, що орієнтується на зміну ціннісних пріоритетів споживачів, тобто випереджає та розширює вимоги й потреби споживачів, які існують на етапі проектування.

2. Здійснює тактичне планування проектного процесу як динамічного, тобто орієнтованого на постійні оновлення та вдосконалення структур архітектурних об'єктів в процесі їхнього проектування, будівництва та експлуатації.

3. Відповідає за оперативне планування проектного процесу з позиції гнучкості та відкритості змінам на всіх стадіях проектно-розробки архітектурних об'єктів.

Формування нових підходів до управління учасниками проектного процесу з позиції рольової взаємодії, виокремило такі ролі в проектному процесі:

1. Технічні, орієнтовані на професійні навички та вміння виконувати спеціалізовані завдання.

2. Комунікативні, які орієнтовані на професійну організацію ефективної міжособистісної взаємодії, що спрямовують проектний процес з точки зору різноманітних потреб його учасників та споживачів.

3. Прогностичні, що спрямовують проектний процес та орієнтуються на передбачення траєкторій розвитку ситуації, потреб та переваг споживачів, які покладено в основу відбору та прийняття найбільш ефективних проектних рішень.

Архітектурна діяльність при цьому розглядається як заявка на встановлення механізмів утворення середовища. Вирішення конфліктів інтересів за рахунок програм утворення середовища (екологізації, приватизації, інвестицій в життєустрій, індивідуалізація, персоналізація, унікалізація середовища) [14].

Спробуємо виокремити певні напрямки цієї роботи:

– Відтворення способів формування середовища та існування в ньому за рахунок їх відображення та трансляції в семіотичних конструкціях середовища.

– Зміна, перетворення та розвиток існуючих способів існування за рахунок організаційно-технічних та конструктивних засобів.

– Відмова від обставин відтворення того, що склалося, розробка альтернативних поглядів та механізмів.

– Розгляд штучних та природних стимулів програмування процесів в середовищі.

– Здійснення та відновлення програм утворення середовища.

Модель такої діяльності може розглядатися як універсальна. Середовище в неї розглядається та переживається як безперервність, що дозволяє:

– поєднати організаційно-технічне та екологічне відношення до утворення середовища;

– узгодити установки та цілі перетворення-породження та відтворення-відновлення середовища;

– пов'язати в професійному розумінні і рефлексії «зовнішню» та «включену» позиції проектувальників.

Висновки. Розвиток теорії архітектурної діяльності в умовах міжсуб'єктної взаємодії будується на пріоритеті суб'єкту-споживача.

Особливостями сучасної архітектурної діяльності виступають не вирішені проблеми та невідповідність теорії до пошуків практики. Вбачаємо шлях вирішення проблеми в розвитку теорії середовищного підходу як системного. Він має прояви в «розуміючому» проектуванні, акцентує пріоритети переживання середовищного утворення, будується на урахуванні цінностей та пріоритетів всіх учасників та адресатів проектного процесу. Завдання розвитку теорії архітектурної діяльності стимулюють наукове осмислення змін в поглядах на архітектурну морфологію, типологію, трактування архітектурного образу, формування нових концепцій архітектурного формоутворення, модальності архітектурного об'єкту, гнучкої типологічної системи та ін.

Всі ці зміна насамперед стосуються суб'єктної складової на всіх етапах утворення, розвитку та споживання середовища. Ї базуються на між особистих відносинах та міжсуб'єктної взаємодії. Такі категорії як переживання, сприйняття, емоційна рефлексія, ціннісні моделі, поведінський стереотип та ін. відповідають процесуальності та динамічності образу життя споживачів – базових суб'єктів проектування.

Коректне введення понять «суб'єкт проектування» та «міжсуб'єктна взаємодія» до теорії архітектурної діяльності може бути за рахунок оновлення концепції архітектурної діяльності. Оновлена концепція має базуватися на вивченні процесу міжсуб'єктної взаємодії, орієнтуватися на методологічну роботу по конструюванню сучасних форм суб'єктності в архітектурі, схем та технологій взаємодії суб'єктів проектування та споживання, які утворюють базис сучасного архітектурного менеджменту.

Концепція наголошує на актуалізації понять «архітектурний менеджмент» та «архітектурний маркетинг» в теорії архітектурної діяльності.

Визнання пріоритету суб'єкту-споживача базується на орієнтири «цінності, що змінюється», яка вносить момент суб'єктності та утворює різноманіття форм споживання та свободу суб'єкта-споживача в архітектурному об'єкті [15]. Пріоритет суб'єкта-споживача в системі взаємодії суб'єкта з природним середовищем забезпечує формування сучасних підходів до організації архітектурних об'єктів як динамічних структур, які ефективно функціонують, адаптивні та оптимальні в системі природного оточення.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розвиток теорії управління та координації міжсуб'єктних стосунків в архітектурної діяльності.

Література

1. Тюрікова О.М. Середовищний підхід до формування цілісної особистості. *Наука і Освіта*. 2005. Вип. №5-6. С. 144-151.
2. Тюрікова О.М. Структурно-функціональний аналіз феномена «архітектурне середовище» з позицій соціокультурного підходу. *Проблеми теорії та історії архітектури України*. 2011. №11. С. 239-247.
3. Тюрікова О.М., Денісенко Ю.М. Особливості художньо-дизайнерської діяльності в архітектурному середовищі. *Региональные проблемы архитектуры и градостроительства*. 2012. Вип. № 13-14. С. 151-157.
4. Тюрікова О.М., Погорелов О.А. Особливості реалізації середовищного підходу в художньо-професійній діяльності дизайнерів архітектурного середовища. *Проблеми теорії та історії архітектури України*. 2018. Вып. 18. С. 292 – 299.
5. Тюрікова О.М., Тітінов В.В., Погорелов О.А. Постановка проектних задач в середовому дизайне. *Topical issues of the development of modern science*, 2019. С. 115-123.
6. Тюрікова О.М., Тітінов В.В., Погорелов О.А. Architectural and design scenography model. *Проблеми теорії та історії архітектури України*. 2020. Вип. 20. С. 76-85.
7. Тюрікова О.М. Environment as an object of research in architectural design. *Наукові проблеми архітектури та містобудування*. 2023. Вип. № 01. С. 102-108.
8. Товбич В.В. Плоский В.О. Менеджмент архітектурної діяльності як елемент її методологічної парадигми. *Містобудування та територіальне планування*. 2008. Вип. 30. С. 393-397.
9. Сьомка С.В. *Основи дизайну архітектурного середовища*: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 480 с.
10. Александер К. *Як будувати на віки. Timeless Way of Building. Архітектура поза часом*. [пер. з англ. Миколи Климчука]. Київ: Основи, 2020. 460 с.
11. Лях В.М. Дмитренко А.Ю. *Основи типологічного аналізу в архітектурі і містобудуванні*: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 197 с.
12. Ремізова О. *Художні методи архітектурної композиції*: навчальний посібник. Publishing House «European Scientific Platform», 2023.
13. Дубинський В.П., Ладигіна І.В., Дубіна Н.Г., Колесніков В.Є., Руденко А.О., Біжко Є.В. *Архітектурне проектування житлових комплексів*: навчальний посібник. Харків: ХНУБА, 2021. 253 с.

14. Посацький Б.С., Король Є.І., Кознарська Г.Є. *Архітектурний образ міста*. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 140 с.
15. Віктор Папанек. *Дизайн для реального світу. Екологія людства та соціальні зміни*. Київ: ArtHuss, 2020. 448 с.

References

- [1] O. Tyurikova, "Seredovyshchnyi pidkhid do formuvannia tsilisnoi osobystosti", *Nauka i Osvita*, no. 5-6, pp. 144-151, 2005.
- [2] O. Tyurikova, "Strukturno-funktsionalnyi analiz fenomena «arkhitekturne seredovyshche» z pozytsii sotsiokulturnoho pidkhodu", *Problemy teorii ta istorii arkhitektury Ukrainy*, no. 11, pp. 39-247, 2011.
- [3] O. Tyurikova, U. Denysenko, "Osoblyvosti khudozhno-dyzainerskoi diialnosti v arkhitekturnomu seredovyshchi", *Rehionalni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*, no. 13-14, pp. 151-157, 2012.
- [4] O. Tyurikova, O. Pogorelov, "Osoblyvosti realizatsii seredovyshchnoho pidkhodu v khudozhno-profesiinii diialnosti dyzaineriv arkhitekturnoho seredovyshcha", *Problemy teorii ta istorii arkhitektury Ukrainy*, no. 18, pp. 292-299, 2018.
- [5] O. Tyurikova, O. Pogorelov, V. Titinov, "Postanovka proektnykh zadach v sredovom dyzaine", *Topical issues of the development of modern science*, pp. 115-123, 2019.
- [6] O. Tyurikova, O. Pogorelov, V. Titinov, "Architectural and design scenography model", *Problemy teorii ta istorii arkhitektury Ukrainy*, no. 20, pp. 76-85, 2020.
- [7] O. Tyurikova, "Environment as an object of research in architectural design", *Naukovi problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*, no. 01, pp. 102-108, 2023.
- [8] V. V. Tovbych, "Menedzhment arkhitekturnoi diialnosti yak element yii metodolohichnoi paradyhmy", *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, no. 30, pp. 393-397, 2008.
- [9] S.V. Semka, *Osnovy dyzainu arkhitekturnoho seredovyshcha: pidruchnyk*. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 2020.
- [10] K. Alexander, *Yak buduvaty na viky. Timeless Way of Building. Arkhitektura poza chasom*. per. z anh. Mykoly Klymchuka. Kyiv: Osnovy, 2020.
- [11] V.M. Lyakh, *Osnovy typolohichnoho analizu v arkhitekturi i mistobuduvanni: navchalnyi posibnyk*. Poltava: PoltNTU, 2016.
- [12] O. Remizova, *Khudozhni metody arkhitekturnoi kompozytsii: navchalnyi posibnyk*, Publishing House "European Scientific Platform", 2023.
- [13] V.P. Dubinsky, I.V. Ladygina, N.G. Dubina, V.E. Kolesnikov, A.O. Rudenko, E.V. Bizhko, *Arkhitekturne proektuvannia zhytlovykh kompleksiv: navchalnyi posibnyk*. Kharkiv: KhNUBA, 2021.
- [14] B.S. Posatsky, E.I. Korol, G.E. Koznarskaya, *Arkhitekturnyi obraz mista*. Navchalnyi posibnyk. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky, 2019.
- [15] V. Papanek, *Dyzain dlia realnogo svitu. Ekolohiia liudstva ta sotsialni zminy*. Kyiv: ArtHuss, 2020.

MODERN ARCHITECTURAL PROCESS AND CURRENT TASKS OF ARCHITECTURAL ACTIVITY

¹**Suhanov V.**, Doctor of Sci., Professor,
vl.g.sukhanov@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2371-181X
¹**Tyurikova O.**, PhD, Associate Professor,
turikovaelena555@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4279-7623
¹*Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*
4, Didrichsona str., Odessa, 65029, Ukraine

Abstract. The article is devoted to the identification of the features of the modern architectural process and the establishment of actual tasks of architectural activity. Today's society, science, and practice are experiencing phenomena that radically change the approaches and paradigms of the architectural process. The paper highlights the contradictions in the theory and practice of architecture that need to be resolved; considers aspects of the modern ideology of architecture; develops certain provisions of the theory of the environmental approach, namely, the features of "understanding" design, the communicative component of architectural activity; emphasizes the interaction of various actors in the process of architectural activity, the dialogue of the architect with stakeholders. The author emphasizes the decisive role of the architect as an organizer and coordinator of the design process, the interpretation of the architectural process as a component of the overall socio-cultural process.

The biggest shifts are taking place in the field of the environmental approach to architectural activity. Environmental issues, which bring people and their lifestyles to the forefront, give impetus to the development of architectural management and marketing. These changes in priorities have led to a problematic situation in the theory of architecture and opened up a new space of work: the identification and recording of environmental experiences and images, the production of these experiences and the management of this process.

The environmental approach outlines the future trajectories of architectural work, the essence of which is the inclusion of the designer in the life of the population, the materialization of their own version of life processes, the identification of a set of specialized activities that support the ideology of social progress and cultural development. Scientific research and architectural practice should be based on the achievements of the philosophy of architecture, understanding of new value orientations, taking into account the differences and pace of social change, etc. There is a need to recognize the importance of such a factor as the subject of the architectural process. Changing the basic guidelines of the consumer of an architectural object requires ensuring at the design stage the possibility of transforming an architectural object in the process of its further operation, predicting the emergence of new functions and the formation of their new material shell.

The article outlines the contours of scientific innovations in the field of architecture - the theory of architectural activity in the conditions of intersubjective interaction; suggests forms of correct introduction of the concept of "design subject", which is active in the architectural environment, into design practice and theory of architectural activity.

Keywords: architectural activity, architectural process, environmental approach, "understanding" design, "design subject", value priorities, intersubjective interaction, architectural marketing, architectural management.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2024